

MP

dr, inż. arch. Marek Przeździecki

**EKSPERTYZA DOTYCZĄCA
WARIANTÓW ZAGOSPODAROWANIA
STAREGO RYNKU W ŁOMŻY**

Warszawa, marzec 2017

Spis treści

WSTĘP

1. Podstawa opracowania
2. Przedmiot, problematyka i cel opracowania
3. Metodologia

ROZDZIAŁ I

Analiza konserwatorska przestrzeni Starego Rynku w Łomży

1. Okres XIV - XVIII wieku – lokacja miasta i założenie Starego Rynku
2. Okres 1794 - 1866
3. Okres 20-lecia międzywojennego
4. Okres powojenny (lata PRL-u: 1945-1989)
5. Przemiany funkcjonalno-przestrzenne Starego Rynku i jego otoczenia po 1989 r.
6. Opis stanu istniejącego przestrzeni Starego Rynku i jego otoczenia (marzec 2017 r.) – diagnoza problemów

ROZDZIAŁ II

Analiza przyjętych rozwiązań projektowych w wariantcie „A”

1. Ocena przyjętych rozwiązań urbanistycznych i architektoniczno-przestrzennych
2. Ocena przyjętych rozwiązań funkcjonalnych i społeczno-kulturowych

ROZDZIAŁ III

Analiza przyjętych rozwiązań projektowych w wariantcie „B”

1. Ocena przyjętych rozwiązań urbanistycznych i architektoniczno-przestrzennych
2. Ocena przyjętych rozwiązań funkcjonalnych i społeczno-kulturowych

ROZDZIAŁ IV

Analiza przyjętych rozwiązań projektowych w wariantcie „C”

1. Ocena przyjętych rozwiązań urbanistycznych i architektoniczno-przestrzennych
2. Ocena przyjętych rozwiązań funkcjonalnych i społeczno-kulturowych

ZAKOŃCZENIE

ZAŁĄCZNIKI

BIBLIOGRAFIA

WSTĘP

1. Podstawa opracowania

Podstawą opracowania ekspertyzy były następujące materiały:

- 1.1 Zlecenie Prezydenta miasta Łomży z dnia 6.03.2017 r. (sygnatura akt nr: CWS.152.4.1.2017) o wydanie pisemnej opinii eksperckiej do trzech wariantów zagospodarowania Starego Rynku w Łomży.
- 1.2 Umowa nr 2/P/2017 z dnia 17.03.2017 r.
- 1.3 Materiały umieszczone na stronie internetowej info-Łomża (adres internetowy: <http://lomza.infogmina.eu/konsultacje-spoleczne/konsultacja/Zagospodarowanie-Starego-Rynku-w-Lomzy>), w ramach konsultacji społecznych, których celem jest wybór przez mieszkańców Łomży jednego z trzech opracowanych wariantów koncepcji zagospodarowania Starego Rynku
- 1.4 Warianty projektowe koncepcji zagospodarowania Starego Rynku w Łomży: A, B, C.
- 1.5 Dokumenty historyczne i archiwalnych oraz opracowania i monografie dotyczące historii Starego Rynku w Łomży.
- 1.6 Wizja lokalna przestrzeni Rynku przeprowadzona przez autora ekspertyzy, połączona z wykonaniem serwisu fotograficznego.

2. Przedmiot, problematyka i cel opracowania

Przedmiotem ekspertyzy jest opinia dotycząca opracowanych trzech wariantów koncepcji zagospodarowania Starego Rynku w Łomży, poddanych konsultacjom społecznym i dostępnym na stronie internetowej info-Łomża.

Problematyka opracowania obejmuje całokształt zagadnień natury urbanistycznej, architektonicznej, konserwatorskiej i społecznej, których pełna i dogłębna analiza, i właściwe zrozumienie zadecydują nie tylko o właściwym wyborze wariantu, który powinien być dalej realizowany, ale co najistotniejsze, o prawidłowym funkcjonowaniu tego niezwykle istotnego i newralgicznego fragmentu miasta, będącego jego historycznym, społecznym, gospodarczym i kulturowym centrum przez kilka minionych wieków.

Celem ekspertyzy jest krytyczna, szeroka i wielodyscyplinarna analiza wykonanych rozwiązań projektowych, umożliwiająca wyspecyfikowanie zalet i wad każdego z wariantów, a następnie dokonanie podsumowania i sformułowanie wniosków i zaleceń do dalszych prac nad rewitalizacją Rynku.

3. Metodologia

Opracowanie ekspertyzy wymagało od autora skorzystania z szerokiego instrumentarium metodologicznego (metod i technik badawczych) nauk technicznych, konserwatorskich i historycznych, ale i społecznych. Dlatego, bazując na podejściu, które zakłada wielodyscyplinarność, autor sięgał do metod właściwych historii (w tym historii architektury, sztuki, kultury i cywilizacji oraz ochrony i konserwacji zabytków, własnej wiedzy architektonicznej i dorobku naukowego w zakresie nauk społecznych, a także wiedzy z zarządzania miastem.

Ocenę oparto na kilku podstawowych źródłach tematycznych: opracowaniach historycznych, na dokonanej przez autora ocenie stanu istniejącego zabudowy architektoniczno - przestrzennej Rynku, wynikach przeprowadzonych dotychczas konsultacji społecznych oraz zaprezentowanych rozwiązaniach projektowych.

Główne monografie i opracowania wykorzystywane w opracowaniu to: Donata Godlewska, *Łomża – dzieje Łomży od czasów najdawniejszych do rozbiorów Rzeczypospolitej XI w. -1795*; Czesław Brodzicki, Donata Godlewska, *Łomża w latach 1794-1866*; Marta Danuta Kłosek-Kozłowska, *Ochrona wartości kulturowych miasta a urbanistyka*; i inne. W pracy korzystano z internetowych publikacji i stron dotyczących Łomży i historii ziemi łomżyńskiej.

Ekspertyza składa się z czterech rozdziałów. W pierwszy rozdziale dokonano analizy historyczno – konserwatorskiej przestrzeni Starego Rynku, a w kolejnych oceny poszczególnych wariantów projektowych koncepcji zagospodarowania Starego Rynku (A, B i C). W zakończeniu dokonano podsumowania przeprowadzonych analiz w poszczególnych rozdziałach opracowania, przedstawiając zalecenia i wnioski końcowe.

Załącznikiem do ekspertyzy jest dokumentacja zdjęciowa, ilustrująca poszczególne zagadnienia analizowane w opracowaniu¹.

¹ Zdjęcia Łomży wykorzystane w ekspertyzie zostały wykonane przez autora opracowania.

ROZDZIAŁ I

Analiza konserwatorska przestrzeni Starego Rynku w Łomży

1. Okres XIV - XVIII wieku – lokacja miasta i założenie Starego Rynku

W II połowie XIV wieku, Łomża - jak w monografii Łomży opisuje Donata Godlewska, „zapewne ze względów gospodarczych została przeniesiona”² z pierwotnej lokalizacji, w okolicach obecnej wsi Stara Łomża, „na nowe miejsce, umożliwiające lepszy jej rozwój i wytyczenie ulic”³. W nowej lokalizacji miasta został wytyczony „czterokątny rynek zwany w późniejszym czasie Starym Rynkiem. (...) Z każdego rogu rynku rozchodziły się po dwie równoległe ulice. (...) Pośrodku rynku wybudowano ratusz i studnię”⁴, która służyła wszystkim mieszkańcom do zaopatrywania się wodę.

Donata Godlewska, która za L. Rzeczniewskim przytacza dane o łomżyńskim ratuszu z tego okresu (ok. 1564 r.) pisze, że ówczesny ratusz był „murowany, jednopiętrowy, w kształcie czworoboku podłużnego o wymiarach 30 na 20 łokci. Pokryty był dachówką, ozdobiony rzeźbionym gzymsem. Na dachu wznosiła się wieżyczka z dzwonkiem i zegarem, na niej we wgłębieniu umieszczony był herb szczerzoty miasta, to jest jelen w biegu. Ratusz frontem zwrócony był w stronę rzeki. Całe piętro tego gmachu zajmował wielka sala, pod którą mieścił się areszt policyjny, (...) i izba tortur. Do ratusza dotykała piętrowa wieża, w której osadzano więźniów”⁵.

W XVI wieku, w złotym okresie istnienia Łomży, podobnie jak w innych miastach Mazowsza, na rynku „skupiało się życie gospodarcze miasta”⁶, to tu odbywały się targi i jarmarki. Upadek gospodarczy Rzeczypospolitej w XVII wieku, skutkował też upadkiem miast., także Łomży. W 1624 r. zniszczeniu uległ ratusz, a po „potopie szwedzkim”, stan miasta uległ dalszemu pogorszeniu. Większość domów w Łomży z murowanych zamieniła się w drewniane, kryte słomą.

W pobliżu rynku zlokalizowane były dwa ważne kościoły, do których bezpośrednio z rynku prowadziły uliczki Farna – do kościoła farnego pod wezwaniem św. Michała i św. Jana Chrzciciela (od 1925 r. katedra) oraz wzniesiony przed 1392 r. kościół NMP i św. Apostołów Piotra i Pawła, Andrzeja, Wawrzyńca Męczennika i Katarzyny Panny na Popowej Górze – pierwszy kościół parafialny w nowej lokacji miasta (kościół św. Rozesłańców). Przy kościele tym, obok pierwszego cmentarza grzebalnego w Łomży, przechodziła droga prowadząca na północ - do portu i mostu na Narwi. W miejscu kościoła św. Rozesłańców, choć nieco dalej od rynku, powstał w 1798 r. obecny, istniejący klasztor i kościół Kapucynów pod wezwaniem Matki Boskiej Bolesnej⁷.

Ulica Senatorska, wychodząca z rynku w kierunku wschodnim, prowadziła do zabudowań zamkowych - dworu królewskiego, wprost do zamkowej bramy. Z powodu złego gospodarowania i upadku gospodarczego miasta, a także klęsk żywiołowych, na początku XVII wieku zabudowania dworskie znalazły się w ruinie. „Najdłużej, bo aż do 1824 r.

² Godlewska D., *Łomża – dzieje Łomży od czasów najdawniejszych do rozbiorów Rzeczypospolitej XI w. - 1795*, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej, Warszawa 1962 r., s. 36.

³ Ibidem, s. 36.

⁴ Ibidem, s. 39.

⁵ Ibidem, s. 131-132.

⁶ Ibidem, s. 67.

⁷ Szerzej: Godlewska D., *Łomża – dzieje Łomży od czasów najdawniejszych do rozbiorów Rzeczypospolitej XI w. - 1795*, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej, Warszawa 1962 r., s. 136-144.

przetrwała część zwana skarbcem. (...) Prawdopodobnie resztki zamku łomżyńskiego kryją się pod ulicą Senatorską”⁸.

2. Okres 1794 - 1866

Okres rozbiorów na Ziemi Łomżyńskiej zapoczątkowany w 1794 r., i związanych z tym działań wojennych, przyniósł ogromny upadek gospodarczy i materialny Łomży. Opisy niemieckie miasta z XVIII wieku mówią o „wielkich zniszczeniach w zabudowie miasta. Rynek, place i ulice zasypane były gruzami do wysokości kilku łokci”⁹.

Okres napoleoński to awans miasta do roli stolicy departamentu, jednego z sześciu w ramach Księstwa Warszawskiego. Ciągłe, trwające walki kampanii napoleońskiej, powodujące dalsze zniszczenia gospodarcze i materialne nie pozwoliły jednak na jego odbudowę.

Dopiero po kolejnym rozbiorze, gdy Łomża znalazła się w granicach Królestwa Polskiego i Cesarstwa Rosyjskiego realizowane są inwestycje przy rynku.

W latach 1822-1823 według projektu architekta Aleksandra-Groffe wybudowany został nowy murowany, klasycystyczny ratusz, który przetrwał do czasów współczesnych, choć z różnymi modyfikacjami. Obiekt to budowla piętrowa, na planie prostokąta, z pięcioosiową fasadą. Część środkowa ratusza – jednoosiowa i zryzalitowana, przechodzi w czworoboczną wieżyczkę. W XIX i XX wieku rynek wciąż pełnił swoją historyczną funkcję targową, będąc też miejscem odbywania się jarmarków.

W okresie między powstaniami (lata 1831-1863) wobec wzrostu liczby i znaczenia ludności żydowskiej w Łomży, w 1841 r. została wybudowana drewniana synagoga żydowska (w miejscu istniejącej starej, drewnianej bożnicy), zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie rynku, na skrzyżowaniu ulic Senatorskiej i Giełczyńskiej¹⁰. W latach 1878-1889 w miejscu starych, drewnianych powstała tzw. Wielka Synagoga zaprojektowana przez znanego warszawskiego architekta Henryka Marconiego (obiekt uległ całkowitemu zniszczeniu w okresie II wojny światowej).

Rynek i jego bezpośrednie okolice, prawie w niezmienionym kształcie dotrwały do początku XX wieku.

3. Okres 20-lecia międzywojennego.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego powstał na Starym Rynku ważny i charakterystyczny budynek Hali Targowej. Hala została wybudowana w jego północnej części (skrzyżowanie ulicy Rządowej i Giełczyńskiej), w końcu lat 20. XX wieku i przekazana do użytku w 1929 r. (w 10. rocznicę istnienia powiatu łomżyńskiego i miejskiego). Jednym z głównych powodów realizacji obiektu była konieczność uregulowania odbywającego się na Rynku handlu¹¹.

Autorem projektu budynku był ówczesny architekt powiatowy w Łomży - Zdzisław Świątkowski. Zrealizowany wówczas budynek jest dosyć „ciężki” i niezgrabny, o mało interesującej architekturze.

⁸ Ibidem, s. 133-134.

⁹ Brodzicki Cz., Godlewska D., *Łomża w latach 1794-1866*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1987, s. 23-24.

¹⁰ Synagogi powstawały częściowo na terenie zajmowanym niegdyś przez dwór książąt mazowieckich (a później królewski).

¹¹ Szerzej: <http://www.zabytki.lomza.pl/hala-targowa/> (14.03.2017).

4. Okres powojenny (lata PRL-u: 1945-1989)

Dramatyczną cezurą w historii Rynku i jego zabudowy stał się okres II wojny światowej. Zniszczenia Łomży, a szczególnie Rynku i jego zabudowy bezpowrotnie zmieniły ten niezwykle ważny dla historii miasta obszar.

W czasie działań wojennych częściowemu zniszczeniu uległ budynek Hali Targowej, odbudowany po wojnie w latach 1949-50, a następnie zmodernizowany w latach 80. XX wieku według projektu arch. Jerzego Minkowskiego i arch. Barbary Rybickiej. Wnętrze budynku zostało wówczas zabudowane pawilonami handlowo-usługowymi. Obecnie Hala jest mocno zaniedbana i w złym stanie technicznym¹².

W pierzei północnej Rynku z okresu przedwojennego zachowały się budynki: Stary Rynek 8 i 10. Pozostałe budynki zostały zniszczone, a obecnie istniejący budynek wielorodzinny wzdłuż ulicy Rządowej został wybudowany w latach 60. XX wieku i przypisany do ulicy Kaznodziejskiej¹³.

W pierzei południowej zostały zniszczone klasycystyczne kamieniczki z okresu XIX wieku, a na ich miejscu w latach 50. XX wieku wybudowano pseudo-barokowe kamieniczki z podcieniami według projektu architektów Urszuli i Adolfa Ciborowskich. Zabudowa ta szczęśliwie zapobiegła wybudowaniu w tym miejscu bloków mieszkalnych, które powstały niestety poniżej Rynku, przy ulicy Długiej, niszcząc jej historyczną zabudowę pierzejową. Kamieniczki stały się jednym z najbardziej charakterystycznych i znanych obiektów architektonicznych miasta, często pojawiającym się na widokówkach i ulubionym motywem malarskim miejscowych artystów – malarzy¹⁴.

W pierzei zachodniej (między ulicą Długą i Rządową) nie zostało prawie nic z przedwojennej zabudowy. Po wojnie powstały w tym miejscu nowe budynki, bez większej wartości architektonicznej¹⁵.

Rynek na przełomie lat 60. i 70. XX wieku utracił swój historyczny kształt i funkcję targową. Wynikało to z przeznaczenia placu na teren zielony, popularnie zwany „skwerkiem”. Rynek wysadzono drzewami, a na środku powstała duża fontanna, niestety zupełnie nieudana architektonicznie, zbudowana z tandetnych materiałów. Już w latach 80. wobec braku właściwych prac pielęgnacyjnych zieleni i konserwacyjnych fontanny czy alejek, całe założenie i stało się wątpliwą wizytówką miasta.

5. Przemiany funkcjonalno-przestrzenne Starego Rynku i jego otoczenia po 1989 r.

Po zmianach politycznych i gospodarczych, które nastąpiły w Polsce po 1989 roku, w tym także powołaniu samorządów i ukształtowaniu się nowych władz miasta, zostały podjęte działania zmierzające do poprawy fatalnego stanu technicznego Rynku.

Pierwszym symbolicznym krokiem było przywrócenie historycznej nazwy placu – Starego Rynku¹⁶.

¹² Patrz: załącznik - zdjęcie nr 1, Hala Targowa – stan obecny (18.03.2017).

¹³ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 2, północna pierzeja Rynku – stan obecny (18.03.2017).

¹⁴ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 3, południowa pierzeja Rynku – stan obecny (18.03.2017).

¹⁵ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 4, zachodnia pierzeja Rynku – stan obecny (18.03.2017).

¹⁶ W 1947 r., w okresie PRL-u historyczną nazwę placu Stary Rynek zamieniono na Plac Żeglickiego, od nazwiska komunistycznego starosty łomżyńskiego Tadeusza Żeglickiego, który zginął z rąk antykomunistycznego podziemia w akcji przeprowadzonej 7 sierpnia 1947 r. we wsi Zawady gm. Chlebiotki. Szerzej: K. Zychowicz, *Podziemie antykomunistyczne na Ziemi Łomżyńskiej w latach 1944-1957*, http://kolniak24.pl/pl/545_historia/4829_podziemie_antykomunistyczne_na_ziemi_lomzynskiej_w_latach_1944_1957.html (15.03.2017 r.)

Kolejne podejmowane działania, zmierzały do przywrócenia miastu rynku, w jego historycznym kształcie. Z uwagi na istniejący opór części mieszkańców przed zmianami, wynikający z sentymentu do „skwerku”, funkcjonującego na Rynku wówczas już od kilku dziesięcioleci, wszelkie zamierzenia wymagały społecznych konsultacji i dużej determinacji.

Na początku lat 90. ogłoszony został konkurs architektoniczny na zagospodarowanie Starego Rynku, którego wyniki nie były jednoznaczne. Główną barierą w przeprowadzeniu ambitnych zamierzeń (jak np. wykonanie parkingu dla samochodów osobowych pod placem) był brak środków finansowych i niski poziom ówczesnych technologii. W efekcie przeprowadzona modernizacja, choć ostatecznie zamknęła etap funkcjonowania zielenca w tej przestrzeni miasta, była w dużym stopniu niedoskonała, użyto też materiałów o niskiej jakości¹⁷.

Kolejne działania modernizacyjne realizowane już w okresie XXI wieku, dotyczyły jedynie fragmentów przestrzeni Rynku, głównie jego pierzei zachodniej i południowej (wzdłuż kamieniczek z podcieniami). Zmieniono wówczas posadzkę tych części placu (zastosowano płyty i kostkę granitowe), oświetlenie (stylowe latarnie) i niektóre elementy małej architektury (obudowę drzew, pacholki czy kosze na śmieci), poprawiając wygląd tych fragmentów Rynku. Zmieniono też organizację ruchu.

Jest to jedna przyczyn obecnych dyskusji i konieczności kolejnej już – po blisko 25 latach, modernizacji Rynku. Nie ulega jednak wątpliwości, że Łomża była jednym z pierwszych miast, w którym dokonano radykalnej wówczas zmiany, przywracającą mu tak ważną historycznie przestrzeń publiczną – co obecnie wydaje się być rozwiązaniem wręcz oczywistym.

Na początku lat 90. XX wieku podjęto też na nowo rozbudowę istniejącego Ratusza, w miejscu rozebranej w latach 80. sąsiedniej oficyny. W latach 2005-2006 dokonano remontu kapitalnego budynku, w wyniku, którego na wieżyczkę powróciła półkolistą kopuła (zgodnie z pierwotnym projektem Ratusza)¹⁸. Budynek Ratusza jest indywidualnie wpisany do rejestru zabytków¹⁹.

Drugi ważny budynek na Rynku - Hala Targowa również jest wpisana indywidualnie do rejestru zabytków województwa podlaskiego²⁰ i razem z Ratuszem i Rynkiem znajduje się w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej Starego Miasta. Delegatura w Łomży Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Białymstoku, określiła, że przedmiotem ochrony budynku hali targowej jest jej wygląd zewnętrzny (bryła i forma elewacji, w tym forma i układ otworów) oraz detal architektoniczny i elementy decydujące o zachowaniu historycznego charakteru. Dopuszczono natomiast przebudowę wewnątrz oraz wprowadzenie nowych funkcji użytkowych (realizowane zamierzenia nie mogą wpłynąć na jej historyczny wygląd). Każdy projekt przebudowy musi również uzyskać zezwolenie Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Delegatury w Łomży).

Kolejny próby modernizacji Starego Rynku przez obecne i poprzednie władze Łomży, prowadzone od 2012 roku, odwołują się w dużym stopniu do szeroko pojmowanych konsultacji społecznych. Efektem pierwszych konsultacji przeprowadzonych w Łomży w 2014 r., było wiele trafnych i interesujących wniosków mieszkańców. Wnioski z tamtych i obecnie prowadzonych konsultacji powinny być ważnym elementem tworzenia programu

¹⁷ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 5, przestrzeń Starego Rynku – stan obecny (18.03.2017).

¹⁸ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 6, wschodnia pierzeja Rynku z Ratuszem – stan obecny (18.03.2017).

¹⁹ Ratusz (1822-1823) - indywidualny wpis do rej. zabytków woj. podlaskiego pod nr A-214, decyzją z dnia z 26.11.1985 r.

²⁰ Hala targowa (1927-1929) - indywidualny wpis do rej. zabytków woj. podlaskiego pod nr A-593, decyzją z dnia 20.01.2016 r.

rewitalizacji Rynku i w znaczącym stopniu wpływać na ostateczny kształt przestrzenny, architektoniczny, funkcjonalny i społeczny tej przestrzeni miasta²¹.

Za przeprowadzenie konsultacji społecznych w 2017 r., których celem jest wybór przez mieszkańców Łomży jednego z wariantów zagospodarowania Starego Rynku, odpowiada Centrum Współdziałania Społecznego - Referat Partycypacji Społecznej Urzędu Miasta Łomży.

6. Opis stanu istniejącego przestrzeni Starego Rynku i jego otoczenia (marzec 2017 r.) – diagnoza problemów

Po modernizacji części przestrzeni Rynku, przy pierzei zachodniej i południowej, przeprowadzonej po roku 2000, pozostała część placu zachowała się w kształcie niezmienionym od początku lat 90. XX wieku. Stan techniczny tej części Rynku jest zły (w szczególności posadzki placu²² i małej architektury²³, której formy są już wizualnie bardzo przestarzałe i nieatrakcyjne²⁴), co źle wpływa na jego postrzeganie zarówno przez mieszkańców Łomży jak też przyjezdnych czy turystów.

Dramatyczne zły jest stan techniczny najważniejszej budowli na Rynku – zabytkowej Hali Targowej²⁵. Dostęp do Hali jest utrudniony, głównie z powodu parkujących przed budynkiem samochodów (błędna decyzja o lokalizacji parkingu bezpośrednio na placu przed Halą)²⁶, jak też przez źle zaprojektowane elementy małej architektury (murek fatalnie dzielący przestrzeń placu²⁷). Podobnie zły jak stan elementów technicznych placu, jest stan zdrowotny rosnącej na nim zieleni²⁸.

Z uwagi na konieczność likwidacji barier architektonicznych i ograniczeń dla niepełnosprawnych, wyjątkowo złym rozwiązaniem występującym na Rynku jest zróżnicowanie poziomów jego posadzki i pojawiające się schody²⁹.

Pozytywnym przykładem modernizacji fragmentów łomżyńskiego Starego Rynku, mogą być natomiast przebudowa przestrzeni przylegających do pierzei zachodniej i południowej (np. zastosowane detale małej architektury³⁰ i posadzki placu³¹).

²¹ Szerzej: *Funkcjonalne zagospodarowanie Hali Targowej na Starym Rynku w Łomży*, Raport z konsultacji społecznych, Łomża 2014. <http://www.lomza.pl/index.php?wiad=3276> (17.03.2017)

²² Patrz: załącznik - zdjęcie nr 7, obecny stan techniczny posadzki placu (18.03.2017).

²³ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 8, obecny stan techniczny elementów małej architektury (18.03.2017).

²⁴ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 9, wiata autobusowa przy Hali Targowej (18.03.2017).

²⁵ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 10, obecny stan techniczny Hali Targowej (18.03.2017).

²⁶ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 11, parking przed budynkiem Hali - stan obecny (18.03.2017).

²⁷ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 12, murek dzielący przestrzeń Starego Rynku – stan obecny (18.03.2017).

²⁸ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 13, obecny stan zieleni na Rynku (18.03.2017).

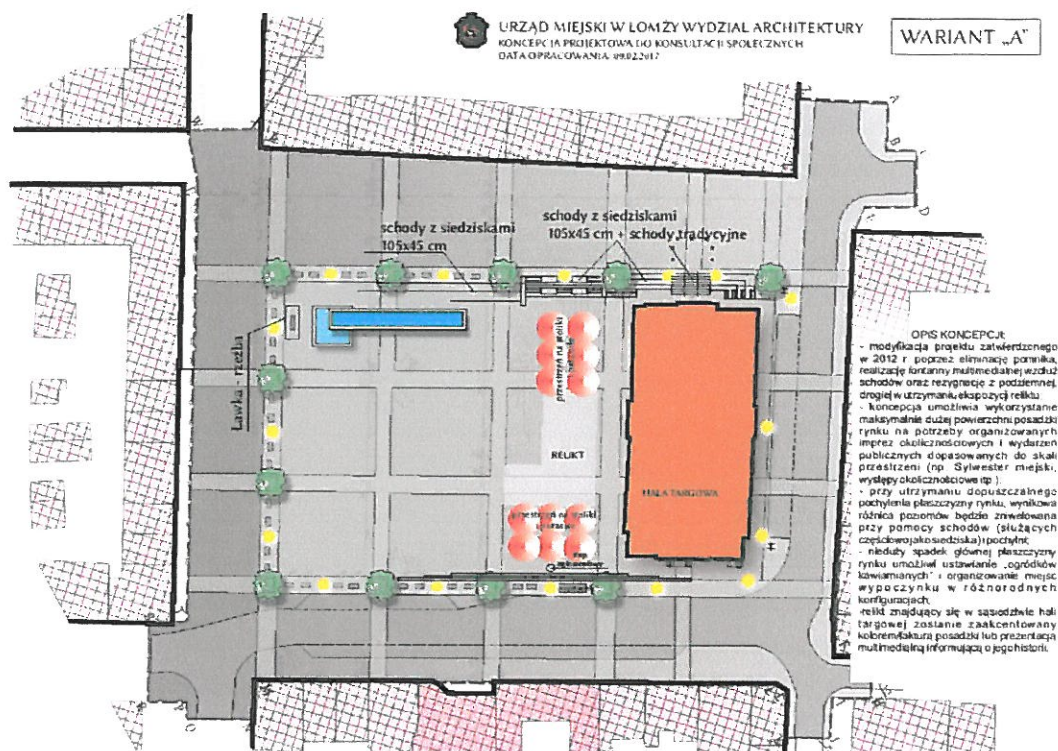
²⁹ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 14, zróżnicowanie poziomów posadzki Rynku – stan obecny (18.03.2017).

³⁰ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 15, nowe elementy małej architektury (18.03.2017).

³¹ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 16, nowa posadzka placu (18.03.2017).

ROZDZIAŁ II

Analiza przyjętych rozwiązań projektowych wariantu „A”

1. Ocena przyjętych rozwiązań urbanistycznych i architektoniczno-przestrzennych

Wariant „A” w dużym stopniu prawidłowo i trafnie definiuje główne założenia urbanistyczno-architektoniczne przestrzeni Starego Rynku.

Interesujący jest kolorystyczne i materiałowe rozróżnienie posadzki na dwie strefy – jaśniejszą (jasno-szara), jako centralną przestrzeń placu i strefę ciemniejszą (ciemno-szara), stykającą się z pierzejami zabudowy, obejmującą także przestrzeń komunikacji. Podział posadzki na kwadraty, o dobrze wyważonych proporcjach, znacznie podnosi jej atrakcyjność wizualną.

Trudny aspekt zróżnicowania wysokości poziomu placu, rozwiązany jest w sposób pomysłowy, poprzez wprowadzenie schodów w części zachodniej placu, dzielonych siedziskami i pochylniami.

Niezbyt trafne wydaje się natomiast lokalizowanie ławki-rzeźby i fontanny multimedialnej w pobliżu południowo-zachodniego narożnika placu. Tworzy to bowiem „niepotrzebną konkurencję” dla podobnych elementów małej architektury, funkcjonujących już nieopodal tj. ławki Hanki Bielickiej i fontanny na zamknięciu ulicy Długiej. Ponadto wydaje się, że przestrzeń Rynku jest zbyt mała i kameralna by sytuować na nim fontannę multimedialną, która z uwagi na ewentualne prezentacje ze spodziewaną dużą ilością widzów, może stwarzać znaczną uciążliwość dla mieszkańców Rynku i okolic.

Ekspozycja reliktu dawnego ratusza jedynie w posadzce placu, poprzez zastosowanie innego koloru posadzki, jest prawidłowa i czytelna, a jednocześnie nie utrudnia jego

użytkowania i nie generuje zbytecznych i dodatkowych, przyszłych kosztów eksploatacji placu (jak np. przy tworzeniu dostępności do podziemnej ekspozycji reliktu).

W tej wersji koncepcji pozostawiono łatwy i wygodny dostęp do Hali Targowej, zapewniając jej również właściwą ekspozycję przestrzenną i widokową.

W sposób interesujący rozwiązano wprowadzenie na plac zieleni (drzew), w połączeniu ławeczkami, choć brakuje w projekcie szczegółowego opisu drzew i sposobu ich ekspozycji (np. czy są to nasadzenia, czy też drzewa w donicach – zalecane do zastosowania). Dalsze etapy projektu powinny to doprecyzować, pokazując zastosowane detale małej architektury (np. rodzaj zastosowanych donic).

Wadą wariantu „A” jest brak interesującego akcentu przestrzennego w centralnej części Rynku. Wydaje się, że celowym byłoby usytuowanie w samym centrum Rynku np. małej, stylowej, miejskiej, ulicznej pompy wody³², nawiązującej historycznie do studni dla mieszkańców funkcjonującej dawniej na Rynku. Dopuszczalna byłaby też mała, ale symetryczna fontanna (np. okrągła lub wieloboczna)³³ lub też np. zaprojektowanie łomżyńskiego odpowiednika rzeźby warszawskiej syrenki³⁴ – wykorzystującego symbol Łomży. Skala tych elementów małej architektury musi być jednak wyważona i skromna i wykonana z materiałów o najwyższej jakości.

2. Ocena przyjętych rozwiązań funkcjonalnych i społeczno-kulturowych

Atutem tego wariantu jest umożliwienie wykorzystania maksymalnie dużej powierzchni posadзки placu na potrzeby organizowanych imprez okolicznościowych i publicznych, a w szczególności umożliwiania ustawienia dużej ilości „ogródków kawiarnianych”, a także organizowanie różnorodnych form wypoczynku dla turystów i mieszkańców miasta.

Projektant w wariantcie „A” nie odnosi się do rozwiązań komunikacyjnych, w tym do zapewnienia wystarczającej ilości miejsc parkingowych dla mieszkańców i turystów, a także kwestii dostaw do okolicznych punktów handlowych zlokalizowanych w pierzejach placu.

Ważną zaletą wariantu „A”, jest wygodny i szeroki dostęp użytkowników do budynku Hali Targowej. Minusem wariantu jest fakt, że projektanci nie odnoszą się jednak w szczegółach do tego najważniejszego dla funkcjonowania Rynku obiektu. Brak jest bowiem próby zarówno skoordynowania kształtowania posadзки placu do elewacji Hali, jak też określenia dróg dojścia i obowiązkowych wejść do budynku.

Nie podjęto również próby sformułowania profesjonalnej i pożądanej z punktu widzenia funkcjonowania Starego Rynku funkcji i programu Hali Targowej, niezależnie od prowadzonych konsultacji społecznych.

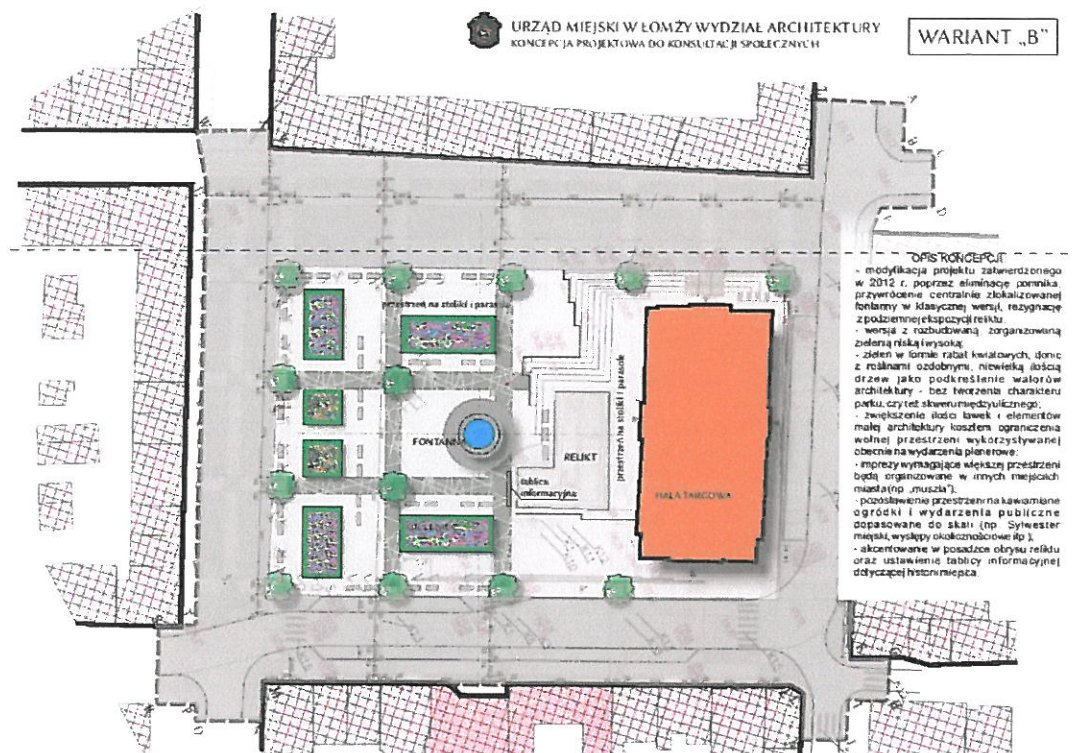
³² Patrz: zdjęcie nr 17 – ręczna pompa w Rzeszowie,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Pompa#/media/File:Reczna_pompa_studzienna_-_rzeszow_p.jpg (16.03.2017).

³³ Patrz: załącznik – zdjęcie nr 18 - fontanna na rynku w Sieradzu,
https://www.google.pl/search?q=zdj%C4%99cia+rynku+i+fontanny+w+Sieradzu&client=firefox-b&tbm=isch&imgil=VtkaP3UDpzWf0M%253A%253BiahQLUm-ODOpCM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fsieradz.com.pl%25252Fwiadomosci%25252Fsieradz%25252F1184%25252Cwiosenne-prace-w-rynku.html&source=iu&pf=m&fir=VtkaP3UDpzWf0M%253A%252CiahQLUm-ODOpCM%252C_&usg=__S1QRgBpw1oFiCq-4V-grLAjaq4U%3D&biw=1096&bih=759&ved=0ahUKEwj658C-vN7SAhWGwywKHxGA_kQyjcINQ&ei=rVPMWLrdFoa3sQGMjY3IDw#imgsrc=VtkaP3UDpzWf0M:

³⁴ Patrz: załącznik - zdjęcie nr 19 - pomnik warszawskiej syrenki na Rynku Starego Miasta w Warszawie.
http://www.warszawa1939.pl/obiekt_strona.php?kod=rynek_syrenka

ROZDZIAŁ III

Analiza przyjętych rozwiązań projektowych wariantu „B”

1. Ocena przyjętych rozwiązań urbanistycznych i architektoniczno-przestrzennych

Wydaje się, że wariant „B” prawie całkowicie błędnie rozwiązuje problemy urbanistyczno-architektoniczne przestrzeni Starego Rynku w Łomży.

Zasadniczą wadą wariantu „B” jest sposób organizacji placu, który uniemożliwia prawidłowe i efektywne użytkowanie przestrzeni Rynku. Schody wychodzące w kierunku południowym, oddzielające przestrzeń Rynku od Hali Targowej tworzą niepotrzebną barierę architektoniczną, trudną do pokonania i dodatkowo znacznie zmniejszającą przestrzeń samego placu.

Usytuowanie rabatów kwiatowych w centralnej części placu (część z jasno-szarą posadzką) i lokalizacja tu donic z roślinami ozdobnymi i drzewami, całkowicie rozbija przestrzeń placu i uniemożliwia jego jakiegokolwiek publiczne wykorzystywanie do większych imprez plenerowych.

Hala usytuowana zbyt wysoko w stosunku do placu, z powodu jego sztucznego obniżenia i niepotrzebnego wyeksponowania budynku poprzez wprowadzenie dużej liczby schodów. Pozostawiano zbyt wąskie dojście w części centralnej placu do Hali, z pominięciem schodów (poprzez relik).

Ekspozycja reliktu jest właściwa, ale wątpliwa wydaje się lokalizacja tablicy informacyjnej³⁵, dodatkowo utrudniającej dojście do Hali Targowej.

³⁵ Ewentualne usytuowanie na Rynku tablic informacyjnych powinno wynikać z systemowego rozwiązania, w tym ich interesującej formy lokalizacji nie kolidującej z innymi funkcjami placu.

Elementem, który wyjątkowo w tym wariantcie został prawidłowo usytuowany, jest fontanna w centralnym miejscu placu, o prawidłowej skali i formie.

Podział kolorystyczny i materiałowy rozróżniający posadzki na dwie strefy – jaśniejszą (jasno-szarą), jako centralną przestrzeń placu i strefę ciemniejszą (ciemno-szarą), stykającą się z pierzejami zabudowy, jest podobny jak w wariantcie „A”. Jest on prawidłowy choć już mniej czytelny i interesujący niż w wariantcie „A”.

2. Ocena przyjętych rozwiązań funkcjonalnych i społeczno-kulturowych

Zasadniczą wadą wariantu „B” jest uniemożliwienie wykorzystania powierzchni posadzki placu na potrzeby organizowanych imprez okolicznościowych i publicznych.

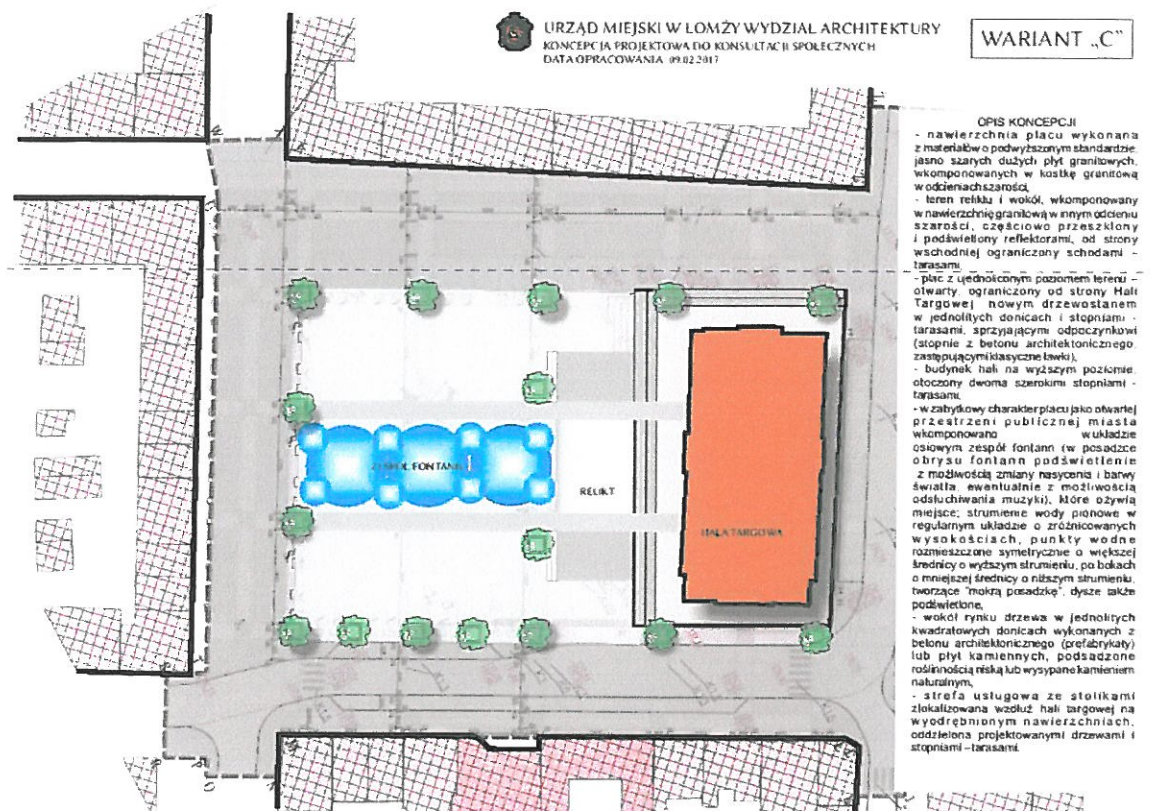
Nie zdefiniowano przestrzeni na ustawienie „ogródków kawiarnianych”, co może skutkować martwą przestrzenią placu i zaprzepaszczeniem szans na ożywienie tego fragmentu Starego Miasta.

Podobnie jak w wariantcie „A”, projektant również w wariantcie „B” nie odnosi się do rozwiązań komunikacyjnych, w tym do zapewnienia wystarczającej ilości miejsc parkingowych dla mieszkańców i turystów, a także kwestii dostaw do okolicznych punktów handlowych zlokalizowanych w pierzejach placu.

Minusem wariantu „B”, również jest fakt, że projektanci nie odnoszą się do obiektu Hali Targowej. Brak jest koordynacji kształtowania posadzki placu z elewacją Hali, jak też określenia dróg dojścia i obowiązkowych wejść do budynku. Nie podjęto również próby sformułowania zalecanego przez projektantów programu Hali.

ROZDZIAŁ IV

Analiza przyjętych rozwiązań projektowych wariantu „C”

1. Ocena przyjętych rozwiązań urbanistycznych i architektoniczno-przestrzennych

Wydaje się, że wariant „C” w niewielkim tylko stopniu rozwiązuje problemy urbanistyczno-architektoniczne przestrzeni Starego Rynku w Łomży.

Organizacja placu w wariantcie „C”, choć lepsza niż w wariantcie „B” nie zapewnia właściwego kształtowania jego przestrzeni. Zasadniczym mankamentem tego rozwiązania jest propozycja lokalizacji zespołu fontann w centralnej części placu, determinująca jego użytkowanie. Zespół fontann praktycznie dzieli plac na dwie odrębne części i jest niewspółmiernie duży do wielkości Rynku. Podobnie jak w wariantcie „A” projektant nie uwzględnił faktu, że przestrzeń Rynku jest zbyt mała i kameralna by sytuować na nim zespół fontann multimedialnych, dla których należałoby szukać zupełnie innej lokalizacji w mieście, gdzie mogłyby stanowić samoistną atrakcję (wydaje się też, że znacznie korzystniejszym usytuowaniem zespołu fontann byłby układ równoległy, a nie prostopadły do budynku Hali).

Podobnie jak w wariantcie „B” schody zaprojektowane w wariantcie „C”, choć mniejsze, oddzielają jednak przestrzeń Rynku od Hali Targowej tworząc niepotrzebną barierę architektoniczną.

Ekspozycja reliktu pozornie najbardziej interesująca, może stwarzać problemy z bezpieczeństwem użytkowania (śliska szklana posadzka). Koszty takiego rozwiązania mogą być niewspółmierne do osiągniętych efektów, a widoczne pozostałości reliktu mogą być w rzeczywistości mało interesujące.

Podział kolorystyczny i materiałowy rozróżniający posadzki na dwie strefy – jaśniejszą (jasno-szarą), jako centralną przestrzeń placu i strefę ciemniejszą (ciemno-szarą), stykającą się z pierzejami zabudowy, jest podobny jak w pozostałych wariantach „A” i „B”, ale najmniej interesujący.

Zaletą rozwiązania, jest propozycja zastosowania do realizacji nawierzchni placu, materiałów o podwyższonym standardzie.

Projekt zieleni, choć nie wzbudza większych kontrowersji, wymaga przeanalizowania zastosowanych materiałów na donice i ewentualnej ich zamiany z betonu architektonicznego na drewno, „cieplejsze” w odbiorze.

2. Ocena przyjętych rozwiązań funkcjonalnych i społeczno-kulturowych

Zasadniczą wadą tego wariantu jest znaczne utrudnienie wykorzystania powierzchni placu na potrzeby organizowanych imprez okolicznościowych i publicznych z powodu usytuowania zespołu fontann.

Wydaje się, że przestrzeń zarezerwowana w tym wariantcie na ustawienie „ogródków kawiarnianych” – tylko wzdłuż Hali Targowej, jest zbyt mała i w rzeczywistości zupełnie niefunkcjonalna, by „ożywić” całą przestrzeń Rynku.

Podobnie jak warianty „A” i „B”, projektant również w wariantcie „c” nie odnosi się do rozwiązań komunikacyjnych, w tym do zapewnienia wystarczającej ilości miejsc parkingowych dla mieszkańców i turystów, a także kwestii dostaw do okolicznych punktów handlowych zlokalizowanych w pierzejach placu.

Kolejnym minusem tego wariantu, również jest fakt, że projektanci nie odnoszą się do obiektu Hali Targowej. Brak jest koordynacji kształtowania posadzki placu z elewacją Hali, jak też określenia dróg dojścia i obowiązkowych wejść do budynku.

W żadnym z wariantów nie podjęto próby sformułowania zalecanego przez projektantów programu Hali i jej sposobu funkcjonowania.

ZAKOŃCZENIE

Wnioski końcowe:

1. Przeprowadzona analiza trzech wariantów („A”, „B”, i „C”) zagospodarowania Starego Rynku w Łomży wykazała, że **wariantem najlepszym, który najpełniej i najbardziej trafnie rozwiązuje zagadnienia i problemy modernizacji Rynku, jest wariant „A”**. Wariant ten może być podstawą do prowadzenia dalszych prac projektowych, ale z zastrzeżeniem, że powinny zostać wprowadzone do niego istotne korekty i uzupełnienia.
2. Główne korekty i uzupełnienia, które należy wprowadzić do wariantu „A” to:
 - zmiana lokalizacji fontanny lub zastąpienie jej historyczną formą pompy ulicznej, z lokalizacją w centrum placu,
 - rezygnacja z ławki-rzeźby (przynajmniej z lokalizacji w pobliżu ławeczki Hanki Bielickiej),
 - powiązanie przestrzeni i funkcji Rynku z budynkiem Hali Targowej, z koordynacją zastosowanych materiałów i kolorów w posadzce placu z materiałami i kolorystyką projektowaną na elewacjach Hali,
 - wprowadzenie spójnych elementów małej architektury, w tym systemu zieleni i systemu informacji turystycznej,
 - rozwiązanie problemów komunikacyjnych (systemu parkingów, dostępności dla rowerzystów i możliwości zagwarantowania dostaw do lokali handlowych i gospodarczych zlokalizowanych w pierzejach Rynku – w szczególności w pierzei zachodniej i południowej).

Uwagi i zalecenia ogólne:

1. **Kluczowe dla właściwego funkcjonowania Starego Rynku w Łomży jest trafne określenie jego funkcji i roli, jaką powinien on odgrywać w przestrzeni miasta – dopuszczone powinny być wyłącznie funkcje kameralne.**
2. Funkcja Starego Rynku powinna się uzupełniać z drugim ważnym placem miasta – Placem Niepodległości (dawniej Rynkiem Zambrowskim). **Plac Niepodległości, po jego również koniecznej rewitalizacji, powinien przejąć funkcję lokalizacji dużych imprez miejskich** (np. koncertów zespołów rockowych, sylwestrów itp.), których odbiorcą byłyby liczne rzesze mieszkańców Łomży.
3. **Oba place powinny być ze sobą funkcjonalnie połączone pasażem pieszym poprzez ulicę Gielczyńską.**
4. Razem z projektem modernizacji Rynku należy opracować projekt rewitalizacji Hali Targowej. Oba projekty powinny być ze sobą skoordynowane. Wydaje się bowiem, że trafne rozwiązanie kwestii programu i sposobu funkcjonowania Hali może być kluczowe dla powodzenia całego programu modernizacji Rynku i stworzenia dobrze funkcjonującego zespołu będącego sercem historycznej części Łomży.
5. Hala Targowa powinna pełnić rolę „łomżyńskich Sukiennic”, a więc funkcjonować najlepiej przez 7 dni w tygodniu, być łatwo dostępna i otwarta, a w zakresie programu funkcjonalnego łączyć w sobie następujące funkcje:
 - funkcję turystyczną (punkt informacji turystycznej ze sprzedażą map, książek historycznych, przewodników, albumów i widokówek o tematyce łomżyńskiej oraz drobnych pamiątek),

- funkcje kultury i sztuki (małe galerie sztuki miejscowych artystów, zaplecze sprzętowe dla kameralnych koncertów np. fortepianowych na Rynku czy innych cyklicznych imprez kulturalnych, miejsce spotkań lokalnych grup młodzieży i seniorów, kawiarnia artystyczna),
 - funkcję handlową (handel komercyjny),
 - wskazane jest, by przestrzenie (lokale) handlowe-komercyjne były dostępne zarówno od zewnątrz, jak i od wewnątrz Hali.
6. Należy w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków „podnieść” atrakcyjność architektoniczno-przestrzenną Hali, poprzez przemyślaną modernizację jej elewacji (likwidacja istniejących lokali od zewnątrz, mogłaby stworzyć rodzaj podcieni wzdłuż elewacji od strony Rynku).
 7. Należy zapewnić na Rynku maksymalnie dużą powierzchnię z przeznaczeniem na „ogródki kawiarniane”.
 8. Należy stworzyć na Rynku spójny i interesujący ogólno-miejski system informacji turystycznej, umożliwiający ekspozycję najwartościowszych obiektów architektonicznych w obszarze Rynku i jego otoczenia³⁶ oraz wprowadzić jednakowe wzornictwo np. nazw ulic, dzielnic, słupów ogłoszeniowych itp. na całym obszarze miasta.
 9. Należy zastosować spójny i interesujący system małej architektury (ławeczki, latarnie, kosze na śmieci itp.).
 10. W zakresie komunikacji należy rozwiązać problem parkingów dla turystów i mieszkańców (zalecany powrót do idei utworzenia podziemnego, publicznego parkingu pod całą przestrzenią Rynku) oraz umożliwienia realizacji dostaw towarów do obiektów handlowych i gastronomicznych w pierzejach Rynku (np. poprzez dostosowanie obciążenia posadzki placu do potrzeb niewielkich samochodów dostawczych oraz urzędowe określenie sztywnych godzin np. wczesno-porannych na realizację dostaw).
 11. Przy realizacji nawierzchni placu należy zastosować materiały o najwyższej jakości np. granitowa kostka, granitowe płyty czy granitowe obrzeża.

dr inż. arch. Marek Przeździecki

Uprawnienia budowlane do projektowania
w specjalności architektonicznej i kierowania
robotami budowl. w budownictwie osób fizycznych
nr ewid. St-62/87

³⁶ Patrz: Załącznik – zdjęcie nr 20 - Warszawski system informacji turystycznej,
https://www.google.pl/search?q=system+szklanej+informacji+turystycznej+na+Krakowskim+Przedmie%C5%9Bciu+w+Warszawie&client=firefox-b&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjnht25ud7SAhXIC5oKHfqMDFgQ_AUIBigB&biw=1096&bih=759#imgdii=qk4PGRLAlsMgVM:&imgcr=KJ6E95k18cLFnM

ZAŁĄCZNIKI

1. Zdjęcia Starego Rynku w Łomży i otoczenia, dokumentujące stan istniejący (na dzień 18.03.2017 r.):

- 1.1 Zdjęcie nr 1 – Hala Targowa w Łomży, stan obecny
- 1.2 Zdjęcie nr 2 – pierzeja północna Rynku, stan obecny
- 1.3 Zdjęcie nr 3 – pierzeja południowa Rynku, stan obecny
- 1.4 Zdjęcie nr 4 – pierzeja zachodnia Rynku, stan obecny
- 1.5 Zdjęcie nr 5 – widok Rynku, stan obecny
- 1.6 Zdjęcie nr 6 – pierzeja wschodnia z ratuszem, stan obecny
- 1.7 Zdjęcie nr 7 – obecny stan techniczny posadzki placu
- 1.8 Zdjęcie nr 8 – obecny stan techniczny elementów małej architektury
- 1.9 Zdjęcie nr 9 – wiata autobusowa przy Hali Targowej
- 1.10 Zdjęcie nr 10 – obecny stan techniczny Hali Targowej
- 1.11 Zdjęcie nr 11 – parking przed budynkiem Hali - stan obecny
- 1.12 Zdjęcie nr 12 – murek dzielący przestrzeń Starego Rynku – stan obecny
- 1.13 Zdjęcie nr 13 – obecny stan zieleni na Rynku
- 1.14 Zdjęcie nr 14 – zróżnicowanie poziomów posadzki Rynku – stan obecny
- 1.15 Zdjęcie nr 15 – nowe elementy małej architektury
- 1.16 Zdjęcie nr 16 – nowa posadzka placu

Nr 1

Nr 2

Nr 3

Nr 4

Nr 5

Nr 6

Nr 7

Nr 8

Nr 9

Nr 10

Nr 11

Nr 12

Nr 13

Nr 14

Nr 15

Nr 16

2. Zdjęcia dobrych przykładów rozwiązań elementów małej architektury w innych miastach:

- 2.1 Zdjęcie nr 17 – Przykład zabytkowej pompy ulicznej - ręczna pompa w Rzeszowie
- 2.2 Zdjęcie nr 18 - Fontanna na rynku w Sieradzu
- 2.3 Zdjęcie nr 19 - Pomnik warszawskiej syrenki na Rynku Starego Miasta w Warszawie.
- 2.4 Zdjęcie nr 20 - Warszawski system informacji turystycznej (wizualna informacja o zabytkach na Trakcie Królewskim).

Nr 17

Nr 18

Nr 19

Nr 20

3. Załączniki formalno-prawne:

- 3.1 Dyplom, ukończenia w 1882 r. studiów magisterskich na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.
- 3.2 Stwierdzenie posiadania przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie – projektanta w specjalności architektonicznej nr St-62/87, wydane przez Urząd Miasta Stołecznego Warszawy w 1987 r.
- 3.3 Zaświadczenie o posiadaniu kwalifikacji w zakresie prac projektowych w specjalności architektonicznej i innych specjalnościach techniczno-budowlanych przy zabytkach nieruchomych nr 1/95, wydane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łomży w 1995 r.
- 3.4 Świadectwo ukończenia w 2013 r. studiów podyplomowych: Ochrona Dziedzictwa Kulturowego – miasto historyczne, na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.
- 3.5 Dyplom Uniwersytetu Warszawskiego z 2014 r. o nadaniu stopnia naukowego doktora, w zakresie nauk społecznych.

BIBLOGRAFIA

Monografie i opracowania:

Brodzicki Cz., Godlewska D., *Łomża w latach 1794-1866*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1987 r.

Funkcjonalne zagospodarowanie Hali Targowej na Starym Rynku w Łomży, Raport z konsultacji społecznych, Łomża 2014

Godlewska D., *Łomża – dzieje Łomży od czasów najdawniejszych do rozbiorów Rzeczypospolitej XI w. -1795*, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej, Warszawa 1962 r.

Kłosek-Kozłowska D., *Ochrona wartości kulturowych miasta a urbanistyka*, Oficyna Wydawnicza Politechnika Warszawska, Warszawa 2007.

Źródła internetowe:

<http://wuozy.bialystok.pl>

<https://www.google.pl>

<http://www.kolniak24.pl>

<http://www.lomza.pl>

<http://www.lomza.infogmina.eu/konsultacje-spoleczne/konsultacja/Zagospodarowanie-Starego-Rynku-w-Lomzy>

<http://www.umsieradz.pl>

<https://pl.wikipedia.org/wiki>

<http://www.zabytki.lomza.pl>

POLITECHNIKA WARSZAWSKA

DYPLOM

Marek Przeździecki

urodzony dnia 20 lutego 1956 r.

w Łomży

odbył studia magisterskie

na Wydziale

Architektury

w zakresie architektury

z wynikiem dobrym

i po spełnieniu wymogów określonych
obowiązującymi przepisami uzyskał

w dniu 23 czerwca 1982 r. tytuł

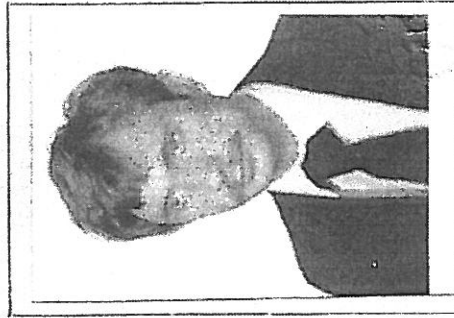
magistra inżyniera

architekta

PROREKTOR

DZIEKAN

Nr 2635/1982r.
(numer dyplomu)

Marek Przeździecki
podpis

Profesor
Ciepły, 10.06.1982
Wzrost, 1.70 m
4.12.1982
STACJA SPECJALNA
Wzrost, 1.70 m
Wzrost, 1.70 m

Nr ewidencyjny St-62/87

STWIERDZENIE POSIADANIA PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie

Na podstawie art. 18 ust. 5 i art. 57 ust. 3 ustawy z dnia 24 października 1974 r.
- Prawo budowlane (Dz. U. Nr 30, poz. 229) oraz §
2 ust.1 pkt 1, § 4 ust.1 i 2, § 7, § 13 ust.1 pkt 1
rozp. Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 20 lutego 1975 r.
w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. Nr 8, poz. 46).

STWIERDZAM

że Ob. MAREK PRZEŻDZIECKI s. Jerzego
magister inżynier architekt

urodzony(a) dnia 20 lutego 1956 r. Łomża

posiada przygotowanie zawodowe do pełnienia samodzielnej funkcji
projektanta

w specjalności architektonicznej

- 1/ do sporządzania projektów w zakresie rozwiązań:
 - a/ architektonicznych wszelkich obiektów budowlanych,
 - b/ konstrukcyjno-budowlanych obiektów budowlanych w budownictwie osób fizycznych, z wyłączeniem konstrukcji fundamentów głębokich i trudniejszych konstrukcji statycznie niewyznaczalnych,
- 2/ w budownictwie osób fizycznych - do kierowania, nadzorowania i kontrolowania budowy, kierowania i kontrolowania wytwarzania konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz oceniania i badania stanu technicznego obiektów budowlanych - z wyłączeniem konstrukcji fundamentów głębokich i trudniejszych konstrukcji statycznie niewyznaczalnych,-

ZASTĘPCA

~~WARSZAWA~~

mgr inż. Jan Piątkowski

Łomża, dnia 12 maja 1995 roku

l. dz. .PSOZ-Ł.1028-3/95

ZAŚWIADCZENIE Nr 1/95.

Na podstawie art. 217 § 2 pkt 2-Kodeksu postępowania administracyjnego, i § 17. i 20 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia tej działalności /Dz. U. Nr 16, poz. 55/ stwierdzam, że:

Pan/i/ mgr inż. architekt MAREK PRZEŹDZIĘCKI
urodzony/a/ 20. lutego 1955 roku, w Łomży
zamieszkały/a/ ul. Rycerska 8 m. 5 . 18-400 Łomża
.
posiada kwalifikacje w zakresie prac projektowych w specjalności archi-
tektonicznej i innych specjalnościach techniczno-budowlanych,
przy zabytkach nieruchomych.

Niniejsze zaświadczenie nie zwalnia od obowiązku każdorazowego uzyskania zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac przy zabytkach, określonego przepisami powołanego wyżej rozporządzenia.

Kopię zaświadczenia składa się do akt znajdujących się przy rejestrze wydanych zaświadczeń o kwalifikacjach.

Zaświadczenie wydaje się na wniosek zainteresowanego.

Otrzymuje:

- Pan/i/ (adres)
Marek Przeździecki
ul. Rycerska 8 m. 5.
18-400 Łomża
.
.

WOJEWÓDZKI
Konserwator Zabytków
[Podpis]
mgr Wiesława Szymańska
podpis z podaniem
imienia, nazwiska
i stanowiska służbowego

Opłatę skarbową w wysokości
30.000 zł skasowano na wniosek

P O L I T E C H N I K A W A R S Z A W S K A

WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH

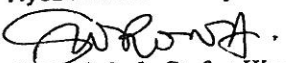
Wydane w Rzeczypospolitej Polskiej

mgr inż. arch. Marek Przeździecki

urodzony dnia 20 lutego 1956 roku w Łomży
ukończył w 2013 roku 2-semestralne Studia Podyplomowe w zakresie

Ochrona Dziedzictwa Kulturowego - miasto historyczne
z wynikiem więcej niż dobrym

DZIEKAN
Wydziału Architektury PW

prof. zw. dr hab. *Stefan Wrona*
(Dziekan Wydziału/Dyrektor Kolegium)

PROREKTOR
Politechniki Warszawskiej

prof. nzw. dr hab. inż. *Krzysztof Lewenstein*
(Rektor Politechniki Warszawskiej)

Warszawa, dnia 21 listopada 2013 roku

UNIwersytet Warszawski

Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych

(nazwa jednostki organizacyjnej)

DYPLOM

WYDANY W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Marek Pierechwiecki

(imię i nazwisko)

urodzony dnia *20 lutego* *1956* r. w *Łomży*

na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej *Integracja dyktanda kulturalnego i Rzeczypospolitej dla integracji Europy Środkowej i Wschodniej z Zachodem.*

oraz po złożeniu wymaganych egzaminów uzyskał stopień naukowy

DOKTORA

nauk *politycznych w zakresie nauk o polityce*

(bliższe określenie nazwy stopnia)

nadany uchwałą Rady *Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych*

(nazwa rady jednostki organizacyjnej)

z dnia *18 grudnia* *2013* r.

Promotor w przewodzie doktorskim: *dr hab. Stanisław Bień, prof. UW*

Recenzenci w przewodzie doktorskim: *dr hab. Andrzej Garmoch*

dr hab. Dominik Matuszewska, prof. UW

Warszawa, 4 lutego *2014* r.

(miejscowość, data)

Prof. dr hab. Janusz Adamowski
Przewodniczący Rady jednostki organizacyjnej/Dziękuję

Gili
Promotor
(nazwisko)

WP
dr hab. Marcin Pałys, prof. UW
Rektor